

Zemkopības ministrija

«Dārzkopības nozares izvērtējums 2025 un nākotnes tendences»

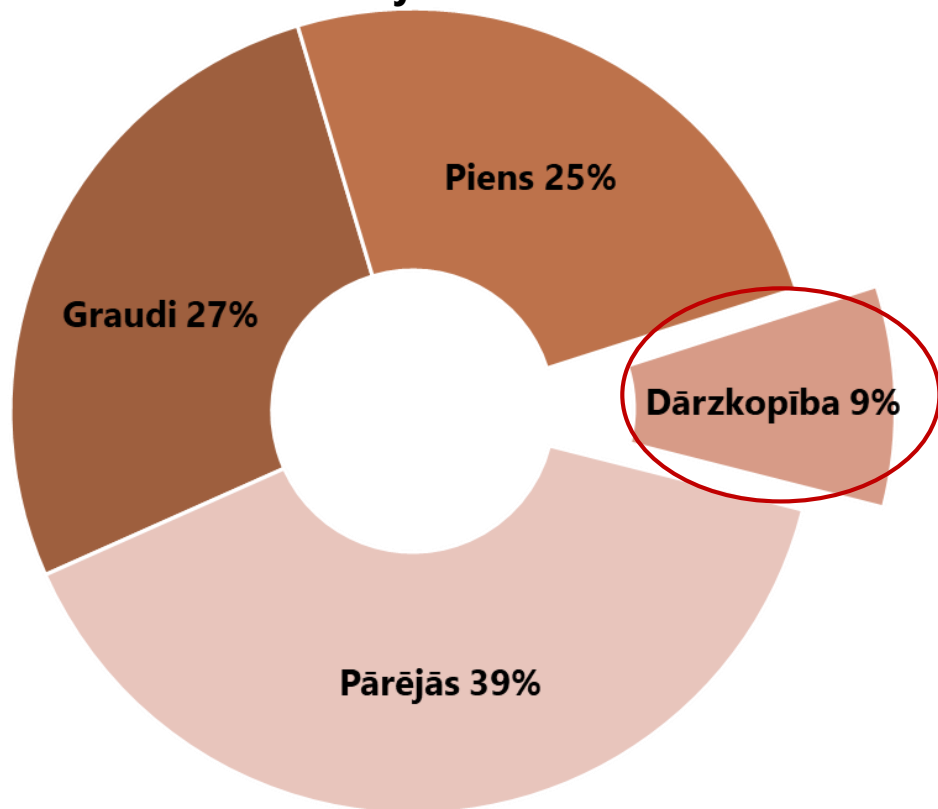
Dace Freimane,
ZM Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vadītāja

2026. gada 27. februārī (Bulduri)

Nozares vieta kopējā lauksaimniecības nozaru struktūrā – mazs īpatsvars, bet strauja dinamika

Lauksaimniecības preču izlaides struktūra 2025. gadā

1858 miljoni EUR



Lauksaimniecības kopējā izlaide 10 gados pieaugusi par 50%, tostarp:



Augļi un ogas: **X4 reizes**



Dārzeni: **+ 38%**



Stādi un puķes: **X3 reizes**

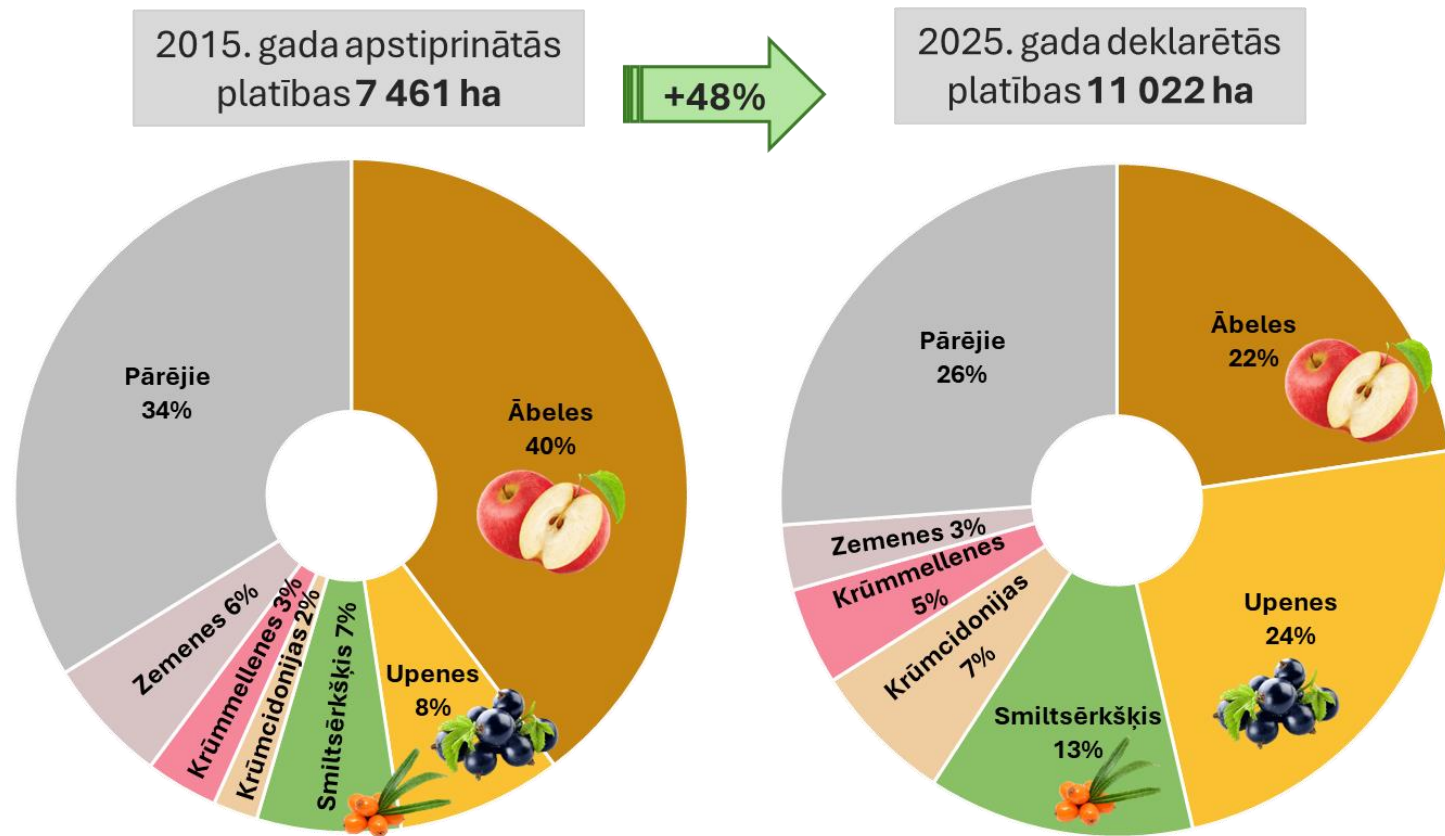


Kartupeļi: **-24%**

Dārzkopības preču izlaide 2025. gadā **165 miljoni EUR** - stabila un ilgtermiņa izaugsme

Lai gan kopējā izlaidē dominē graudaugi un piena nozare, dārzkopības sektors uzrāda vērā ņemamu produktivitātes pieaugumu.

Augļu un ogu dinamika: Platības un kultūras



Dominējošās kultūras: upenes , ābeles.

Ogas un nišas kultūras: pieaug upeņu, smiltsērķšķu, krūmcidoniju un krūmmelleņu platības.



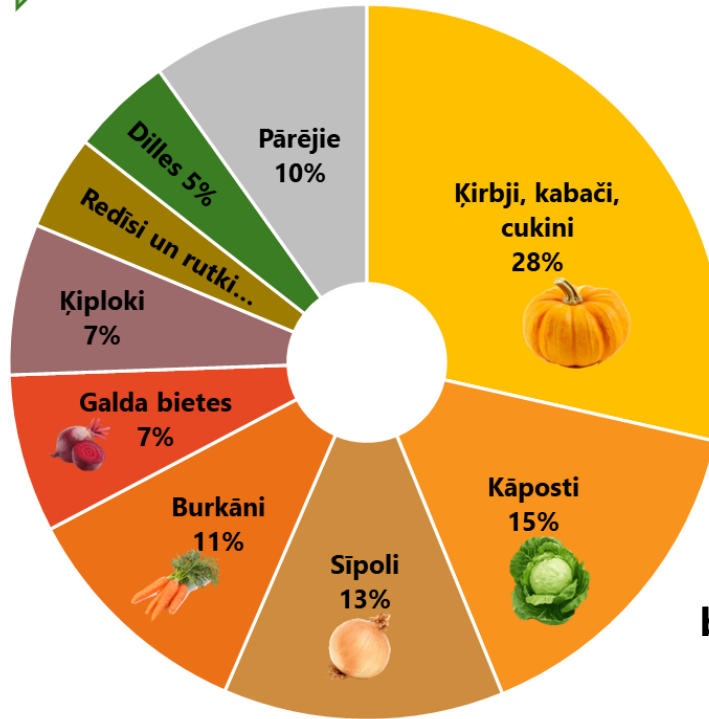
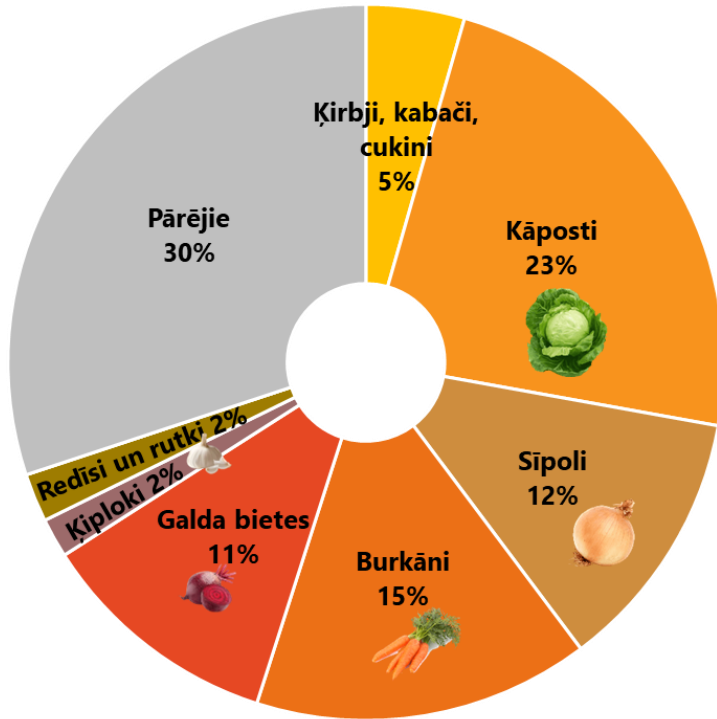
Augļu un ogu nozare Latvijā no tradicionālas augļkopības pakāpeniski pārtop par specializētu ogu un nišas produktu sektoru.

Dārzenkopības dinamika: Platības un kultūras

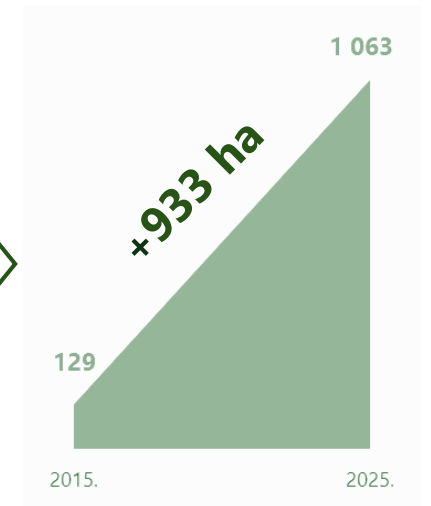
2015. gada apstiprinātās
platības **2 912 ha**



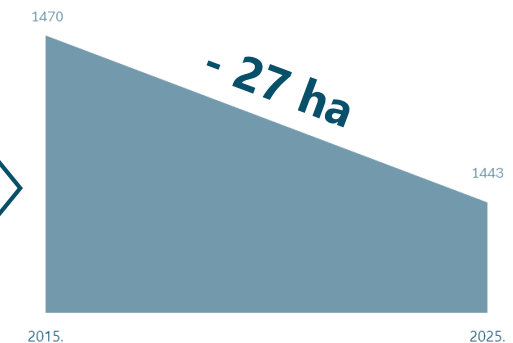
2025. gada deklarētās
platības **3 724 ha**



**Ķirbjeveidīgo
uzrāviens:** 2025. gadā
ķirbji, kabači un cukini
sasniež 28 % un kļūst
par vadošo grupu



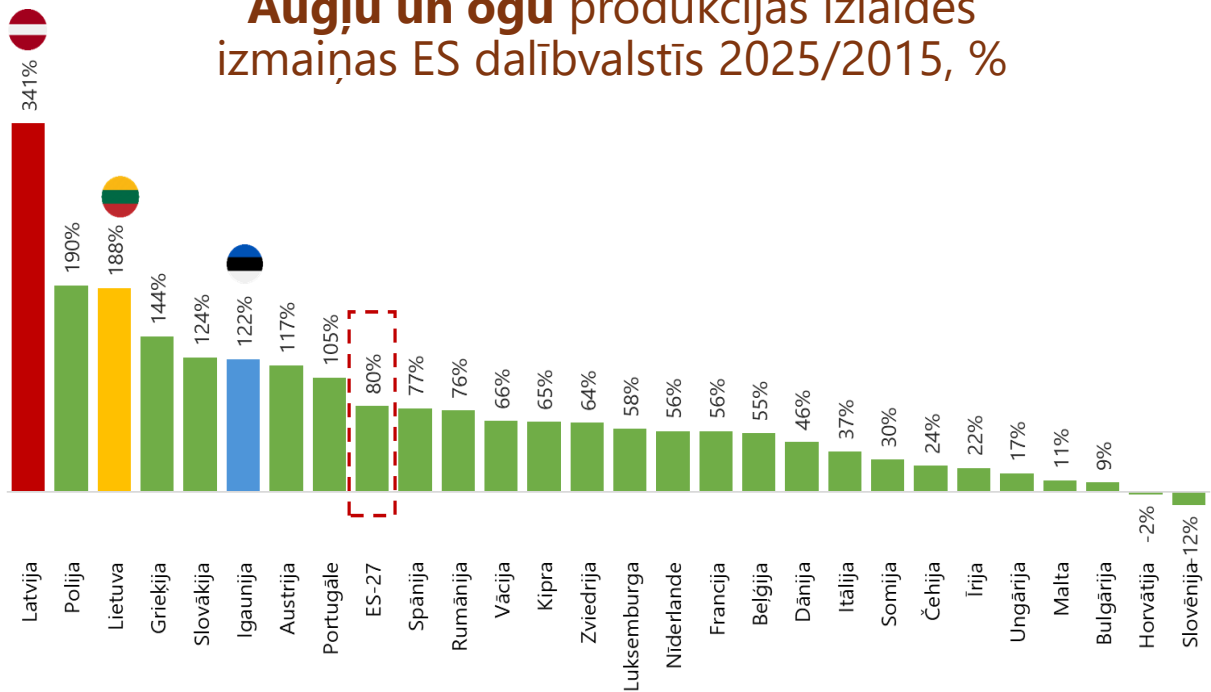
**Kāpostu, sīpolu un
burkānu** platības pēdējos
gados vairs būtiski
nemainās. Svārstības
galvenokārt augu sekas dēļ.



**Nozare aug un maina struktūru – izaugsmi virza pieprasītas kultūras, bet pamats
saglabājas stabils.**

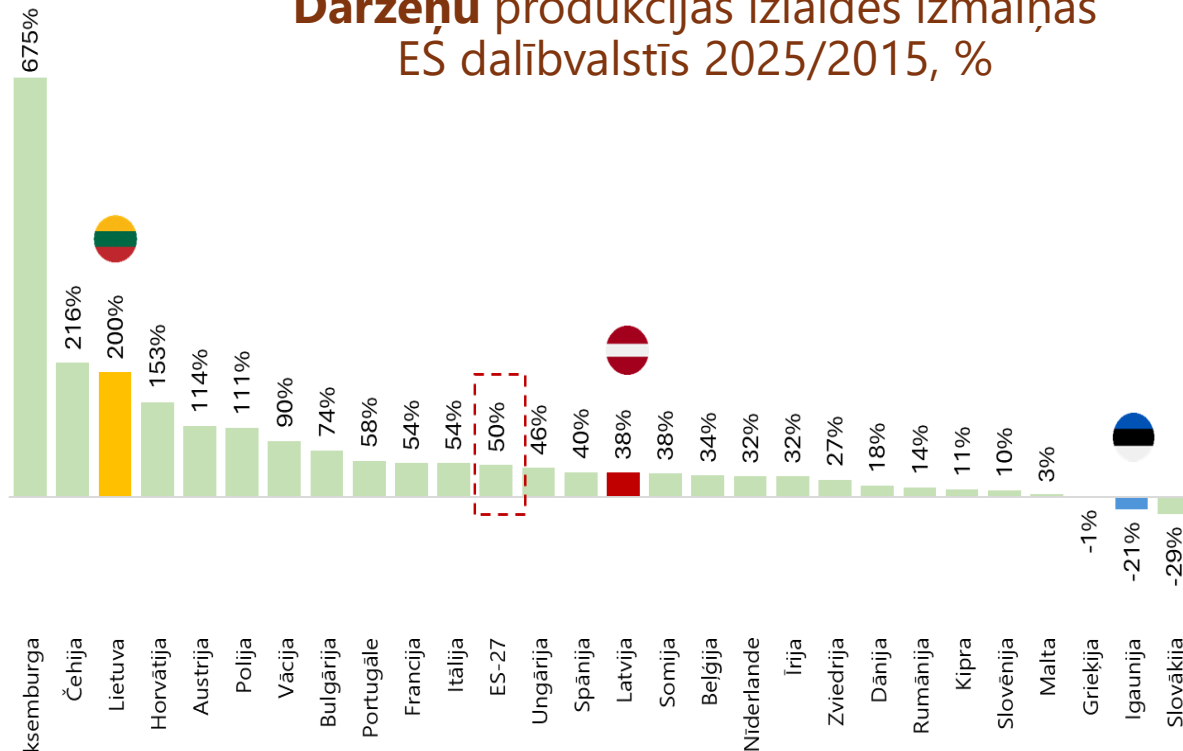
Latvijas pozīcijas ES dalībvalstu starpā – augšupejoša tendence

Augļu un ogu produkcijas izlaides izmaiņas ES dalībvalstīs 2025/2015, %



Latvija - līdere ES augļu un ogu produkcijas izlaides pieaugumā

Dārzeņu produkcijas izlaides izmaiņas ES dalībvalstīs 2025/2015, %



Latvijā turpina pieaugt dārzeņu izlaides rādītāji, un 2015.–2025. gada periodā Latvija starp ES dalībvalstīm ierindojās 15. vietā

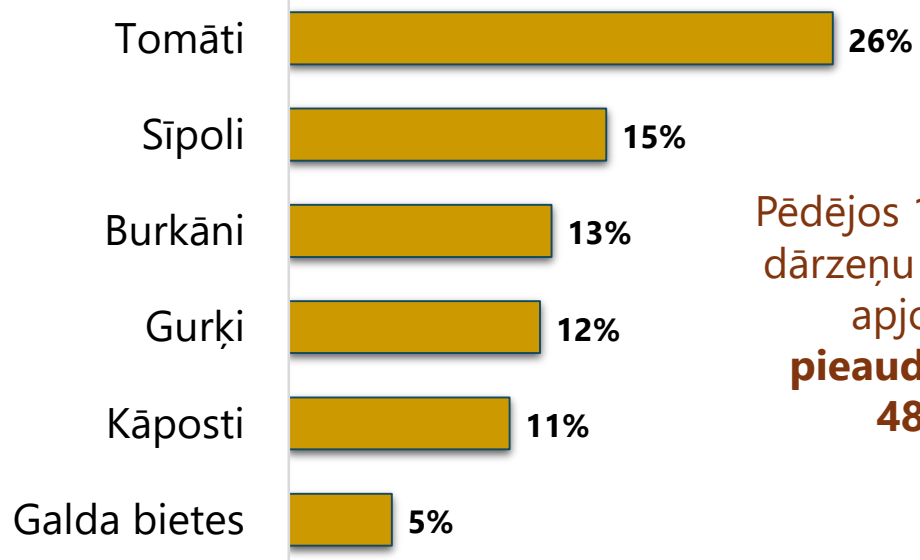
Mēs nevaram konkurēt ar klimatu, bet varam konkurēt ar kvalitāti.

Kādus dārzeņus importējam? Importa atkarība pamatproduktos

Importētas **101 217 tonnas** dārzeņu

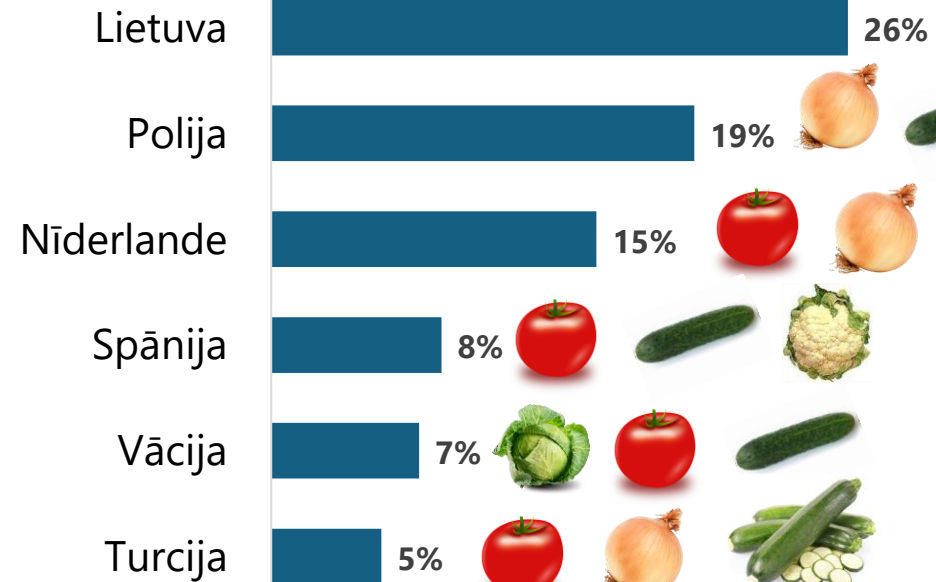
6 valstis nodrošina 80% no kopējā importa apjoma.

TOP **dārzeņi** importa īpatsvars pēc apjoma, %



Pēdējos 10 gados
dārzeņu importa
apjoms
pieaudzis par 48%

TOP importētājvalstis, %



Ko tas nozīmē
nozarei?

•Vietējā ražošana
pilnībā nenosedz
pieprasījumu.

•Sezonalitātes
ietekme.

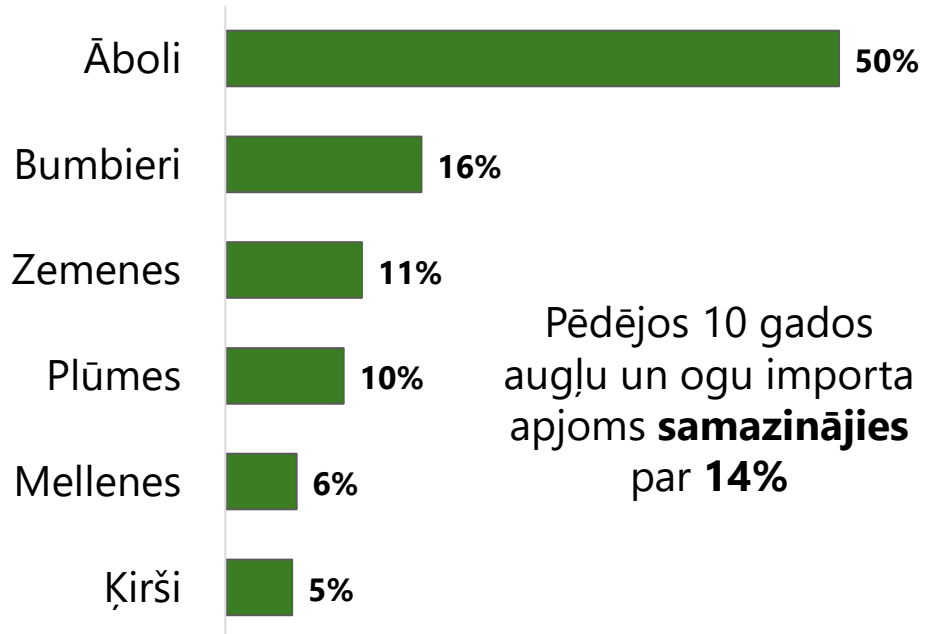
•Uzglabāšanas
un siltumnīcu
kapacitāte.

•Konkurētspēj
a cenas ziņā.

Kādus augļus / ogas importējam? To, ko varam paši izaudzēt

Importētas **40 972 tonnas** augļu un ogu

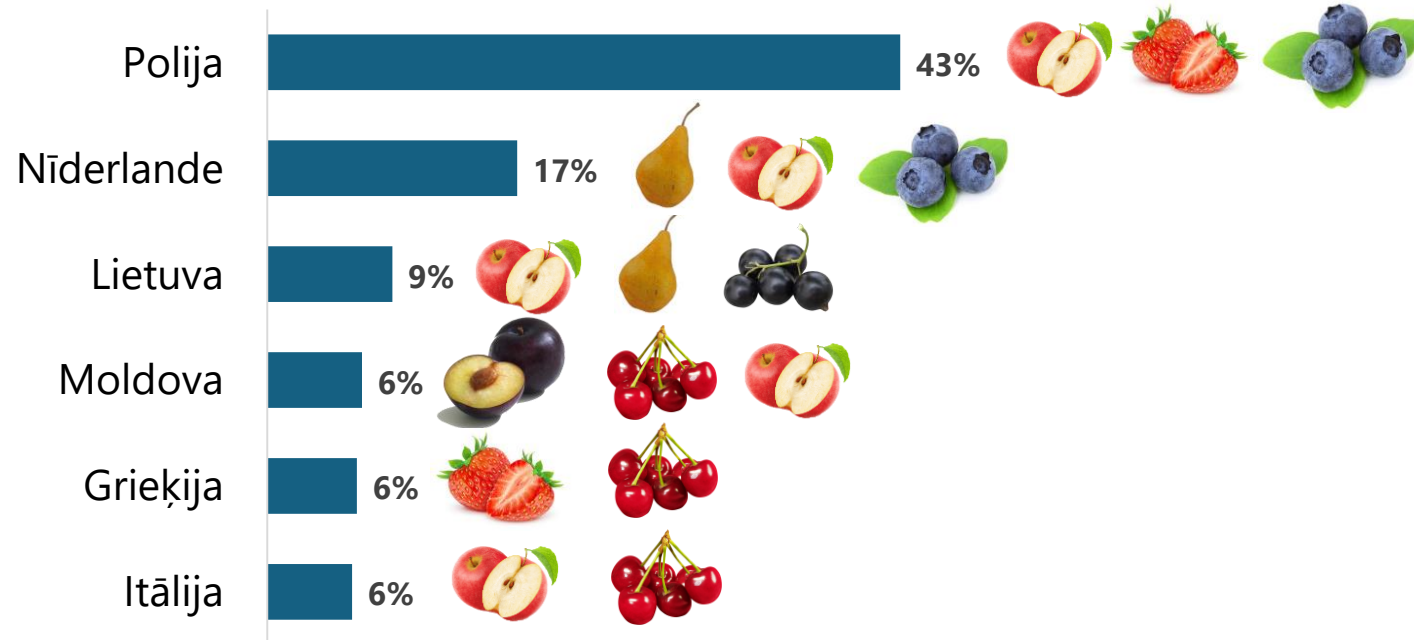
TOP **augļu un ogu** importa īpatsvars
pēc apjoma, %



Pēdējos 10 gados
augļu un ogu importa
apjoms **samazinājies**
par **14%**

6 valstis nodrošina 87% no kopējā importa
apjoma.

TOP importētājvalstis, %



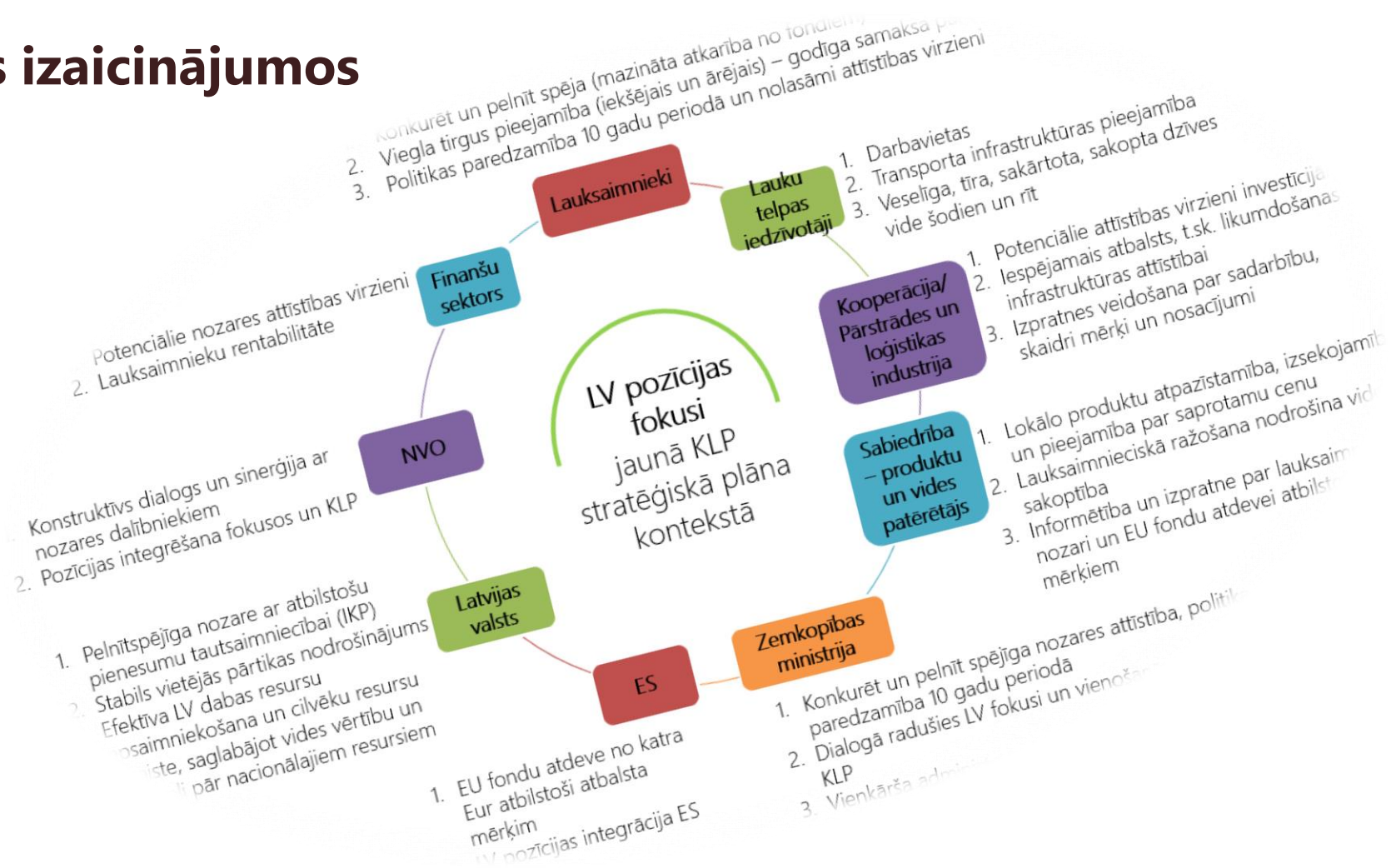
Importa apjoms samazinās, bet piegāžu koncentrācija saglabājas augsta.

Nākotnes FOKUSS _ KLP 2027 -- →

2025. gada jūlijā EK publicēja sākotnējo likumdošanas priekšlikumus ES Daudzgaļu finanšu shēmai 2028.-2034.gadam

Fokusi, balstīti ekosistēmas izaicinājumos

- 1) Efektīva un ilgtspējīga nacionālo resursu izmantošana.
- 2) Konkurētspējīga un efektīva uzņēmējdarbība lauksaimniecībā, radot augstāku pievienoto vērtību tautsaimniecībai.
- 3) Tirgus pieejamības un eksportspējas stiprināšana.
- 4) Risku vadība ar līdzsvarotu atbildību.



Kāda būs Latvijas lauksaimniecība, ja ...



... ja necelsim
produktivitāti uz ha
un nepievērsīsim
uzmanību **augšnes**
kvalitātei?



... ja saimniecību
ienākumos atbalsts
turpinās veidot
kritiski lielu daļu?



... ja mūsu pašu
patēriņā dominēs
imports un
nespēsīm radīt
pievienoto vērtību
šeit uz vietas?



... ja neuzņemsimies
kopēju atbildību par
riskiem, kas kļūst par
ikdienu?

4 attīstības virzieni jeb izaugsmes plāns

Tiks nostiprināts MK Rīcības plānā, lai nozares sagatavotos līdz 2028. gadam



AUGSNES AUGLĪBA

Kā **nozares DNS**, biznesa **pamata atbildība** nākošām paaudzēm un nepieciešams **palielināt** zemes **apsaimniekošanas efektivitāti**



KONKURĒTSPĒJA

Trīs saimniecību grupas un **trīs** atbilstošas **politikas. Datu nozīme** "saimniecības finanšu veselībā" un attīstības lēmumu pieņemšanā.



TIRGUS PIEEJAMĪBA

Sadarbība kopējā pievienotās vērtības ķēdē. Savas nozares jēgpilnu **stratēģiju izstrāde** un **īstenošana. Uzņēmumu attīstības mērķu** pieskaņošanai tai.



RISKU VADĪBA

Kopējas līdzsvarotas atbildības stiprināšana un **paplašināts, nozarēm piemērots** risku instrumentu klāsts.

Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026-2036

Pelnošas saimniecības un spēcīgas nozares!

ATTĪSTI savu
konkurētspēju un DOD
pienesumu savai nozarei

Konkurētspējīgās
saimniecības
5200

Saimniecības izaugsmes
sākumpunkts –
ATTĪSTIES un PELNI

Izaugsmes
saimniecības
18 500

Veido lauku ainavu,
uzturi vidi un nodrošini
pašpatēriņu vai **RAŽO un
ATTĪSTIES**

Vides
saimniecības
27 000

Nozaru PAŠU izstrādātas stratēģijas

Lauksaimnieks
Kooperatīvs
Pārstrāde



KOPĪGI VEIDO savu
un nozares izaugsmi

INSTRUMENTI
IZAUGSMEI

Dati
un datos balstīta
lēmumu
pieņemšana

Risku
pārvaldība -
saimniecības atbildība

Inkubācija -
biznesa
veidošana,
attīstība

Investīcijas -
attīstības projekti

Rīki
produktivitātes/
efektivitātes
izaugsmei

ATBALSTA
ATDEVE

Augsnes auglība – nozares DNS. Cel produktivitāti no ha!

3 saimniecību grupas – 3 politikas izaugsmei

Kvalitatīvi dati = pamats saimniecību «finanšu veselībai» + **Palielināt atbalsta atdevi**



Dārzeņu un kartupeļu nozares specializācija:



levērojamai daļai saimniecību darbības efektivitāte ir zema - ieņēmumi no hektāra netiek gūti vispār vai arī tie ir nepietiekami, lai gan izmantotajiem resursiem ir attīstības potenciāls.

2 tūkst.
saimniecību
(4% no kopskaita)

22,5 tūkst. ha
platība
(1,3% no LIZ)

35,7 milj. €
ieņēmumi
(2% no kopējā)

5,2 milj. €
tiešie maksājumi
(1,6% no kopējā)

KONKURĒTSPĒJAS

Ieņēmumi > 850 €/ha

94%

33,4 milj. €

IZAUGSMES

Ieņēmumi < 850 €/ha | SI > 500 €/ha

6%

2,3 milj. €

VIDES

Ieņēmumi SI < 500 €/ha

0%

0 milj. €

Skaitis	282 saimniecības (13%)	845 saimniecības (39%)	1013 saimniecības (47%)
Platība LIZ	9,9 tūkst. ha (44%)	8,8 tūkst. ha (39%)	3,7 tūkst. ha (17%)
Maksājumi TM	2,6 milj. € (50%)	1,9 milj. € (38%)	0,6 milj. € (12%)
Atbalsta atdeve	12,85 €	1,21 €	-
Atbalsts uz LIZ	3 374 €/ha	261 €/ha	-
Vid. ha saimn.	35 ha	10 ha	4 ha

Ilggadīgo stādījumu specializācija:

Ievērojamai daļai saimniecību darbības efektivitāte ir zema - ieņēmumi no hektāra netiek gūti vispār vai arī tie ir nepietiekami, lai gan izmantotajiem resursiem ir attīstības potenciāls.



2 tūkst.
saimniecību
(4% no kopskaita)

15,8 tūkst. ha
platība
(0,9% no LIZ)

15 milj. €
ieņēmumi
(0,9% no kopējā)

3,5 milj. €
tiešie maksājumi
(1,1% no kopējā)

KONKURĒTSPĒJAS

Ieņēmumi > 850 €/ha

86%

12,9 milj. €

IZAUGSMES

Ieņēmumi < 850 €/ha | SI > 500 €/ha

14%

2,1 milj. €

VIDES

Ieņēmumi SI < 500 €/ha

0%

0 milj. €

Skaits
Platība LIZ
Maksājumi TM
Atbalsta atdeve
Atbalsts uz LIZ
Vid. ha saimn.

312 saimniecības (15%)
3,8 tūkst. ha (24%)
0,9 milj. € (27%)
14,33 €
3 394 €
12 ha

1190 saimniecības (52%)
8,8 tūkst. ha (56%)
2,1 milj. € (59%)
1,00 €
238 €
7 ha

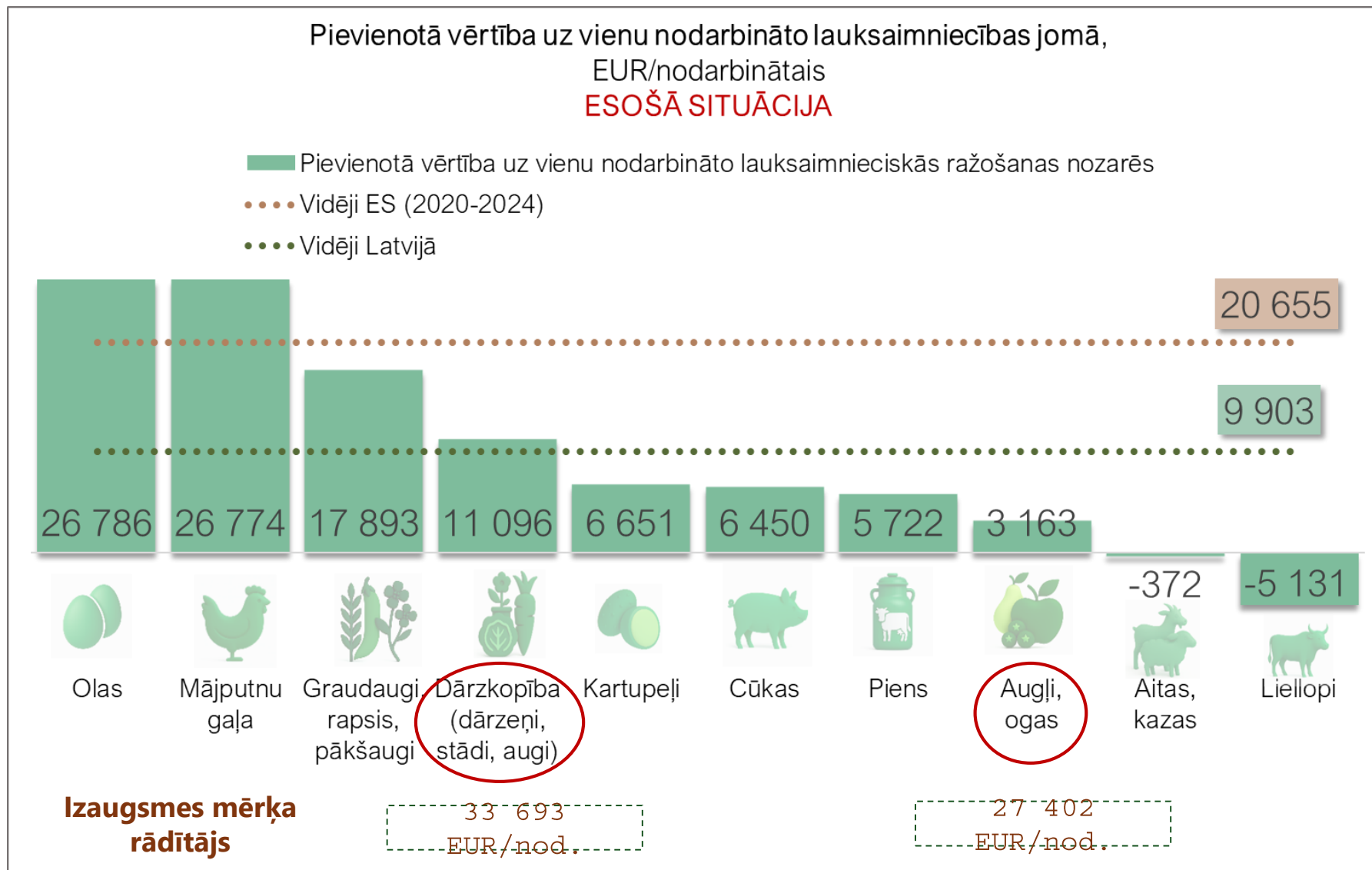
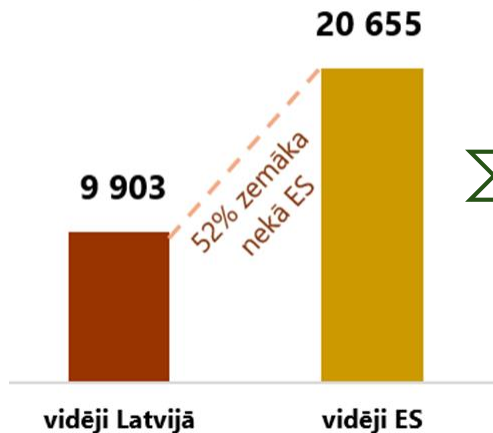
684 saimniecības (32%)
3,1 tūkst. ha (20%)
0,5 milj. € (14%)
-
-
4,5 ha

Sadarbība visā pievienotā vērtību ķēdē

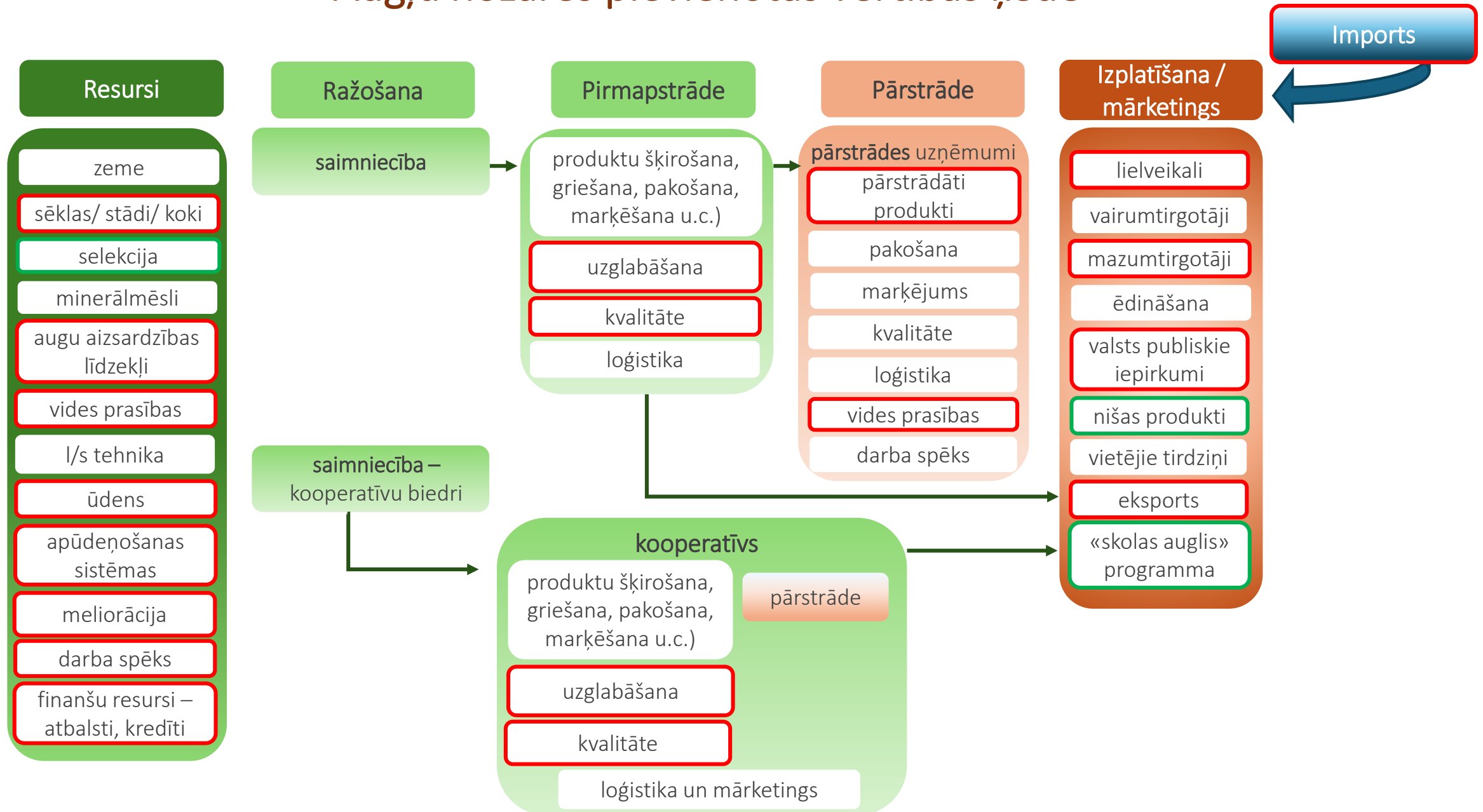
Nozaru pašu izstrādātās stratēģijas = atbildības uzņemšanās par savas nozares attīstību



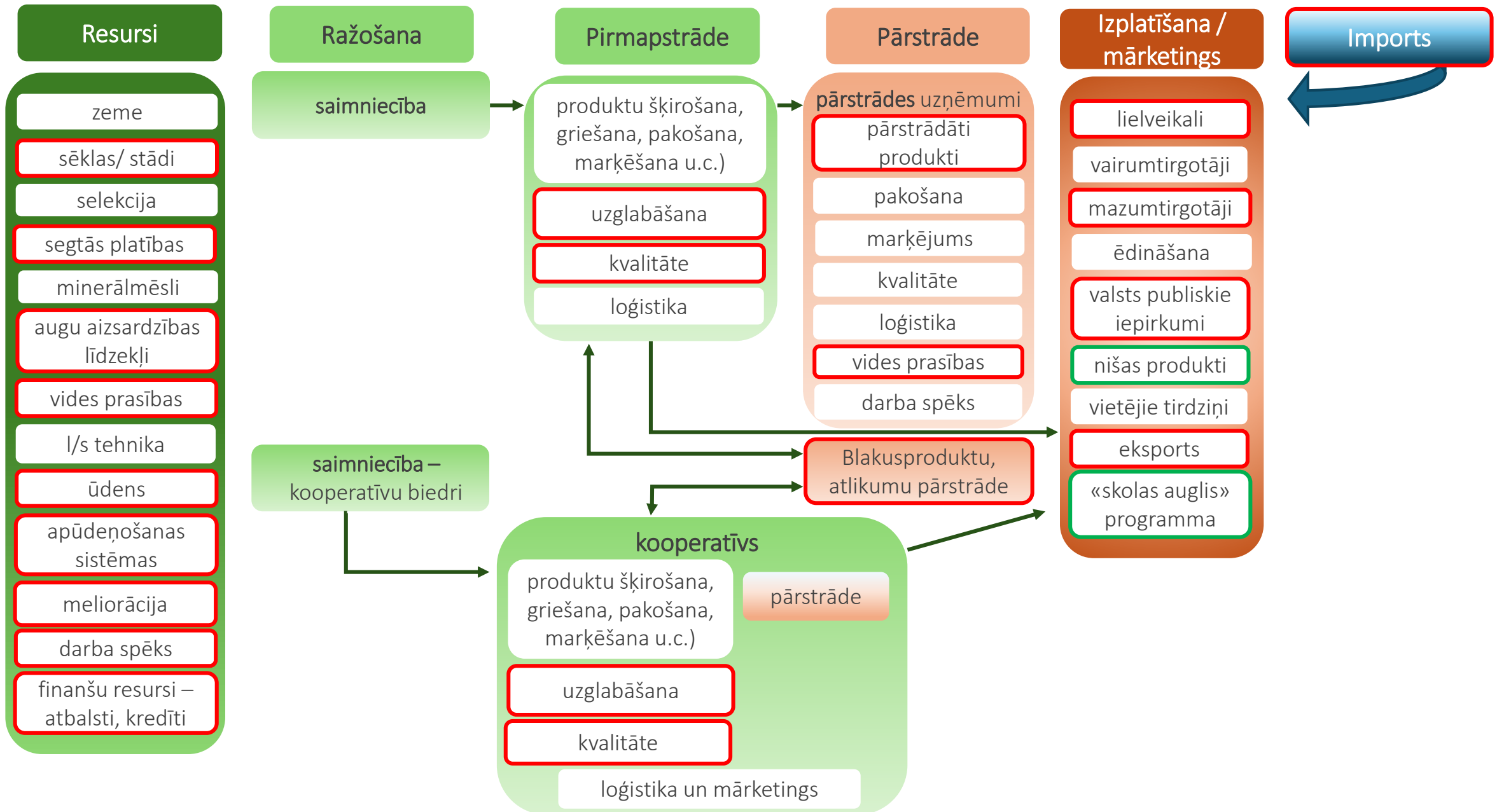
Produktivitāte l/s ražošanas jomā,
EUR/nodarbināto



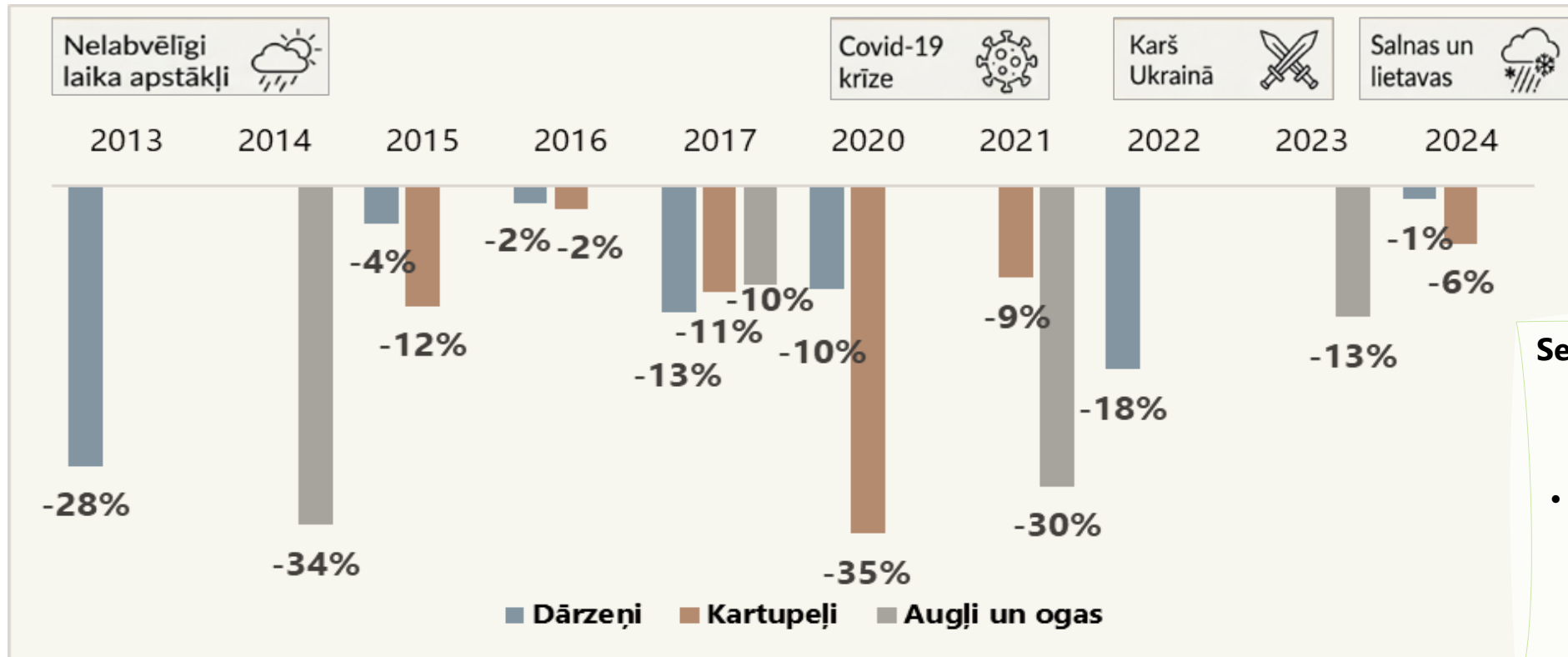
Augļu nozares pievienotās vērtības ķēde



Dārzeņu nozares pievienotās vērtības ķēde



Līdzsvarota atbildība – iesaistās gan valsts, gan lauksaimnieks, stiprinot nozares noturību pret krīzēm



Sektorā tiek prognozētas šādas problēmas:

- ārkārtēji laikapstākļi un klimata izmaiņas;
- pieaugs enerģijas izmaksas;
 - pesticīdu lietošanas ierobežojumi;
- kaitēkļu uzliesmojumi.

Paļauties tikai uz kompensācijām pēc katras krīzes **nav ilgtspējīga stratēģija.**

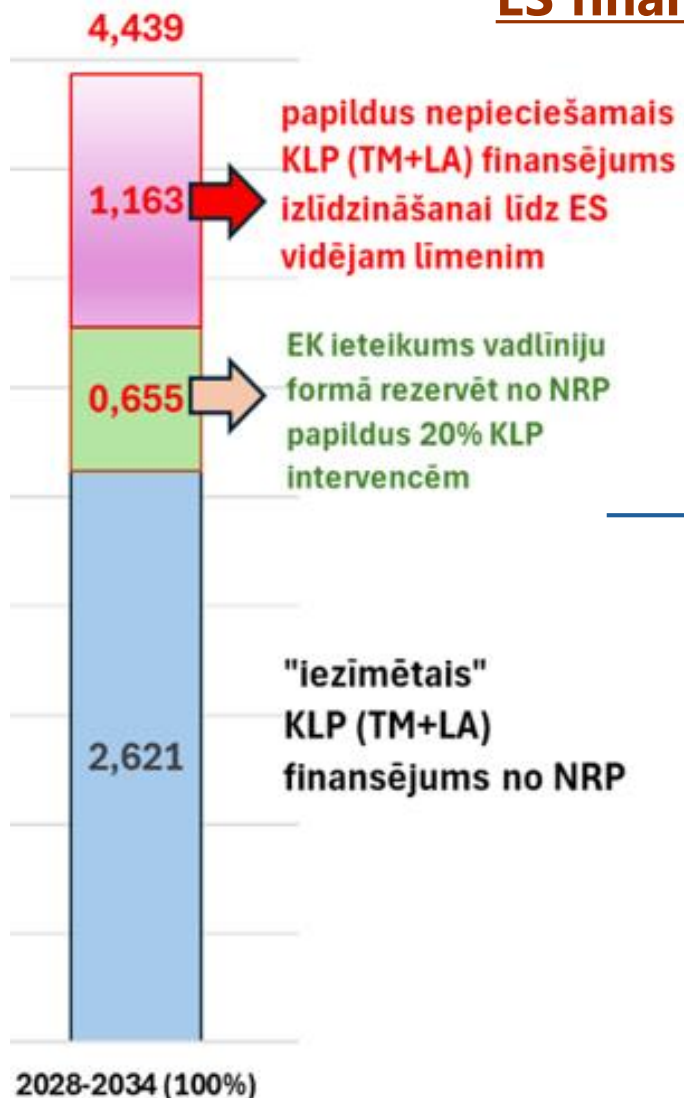
✓ Paplašināts risku pārvaldības klāsts.

✓ Palielināts apdrošināto platību skaits.

✓ Riska fonds???

ES finansējums – mērķtiecīgāk, gudrāk un stratēģiskāk

ES finansējums KLP



- ✓ Tiem, kas **ražo** (aktīvais lauksaimnieks)
- ✓ **Datos balstīti lēmumi**, kvalitatīvu datu **pieejamība**
- ✓ Pārtikas nodrošinājums
- ✓ **Atbalsta atdeve** (EUR/ha)
- ✓ Konkurētspējas palielināšanās (**KPI izaugsme**)



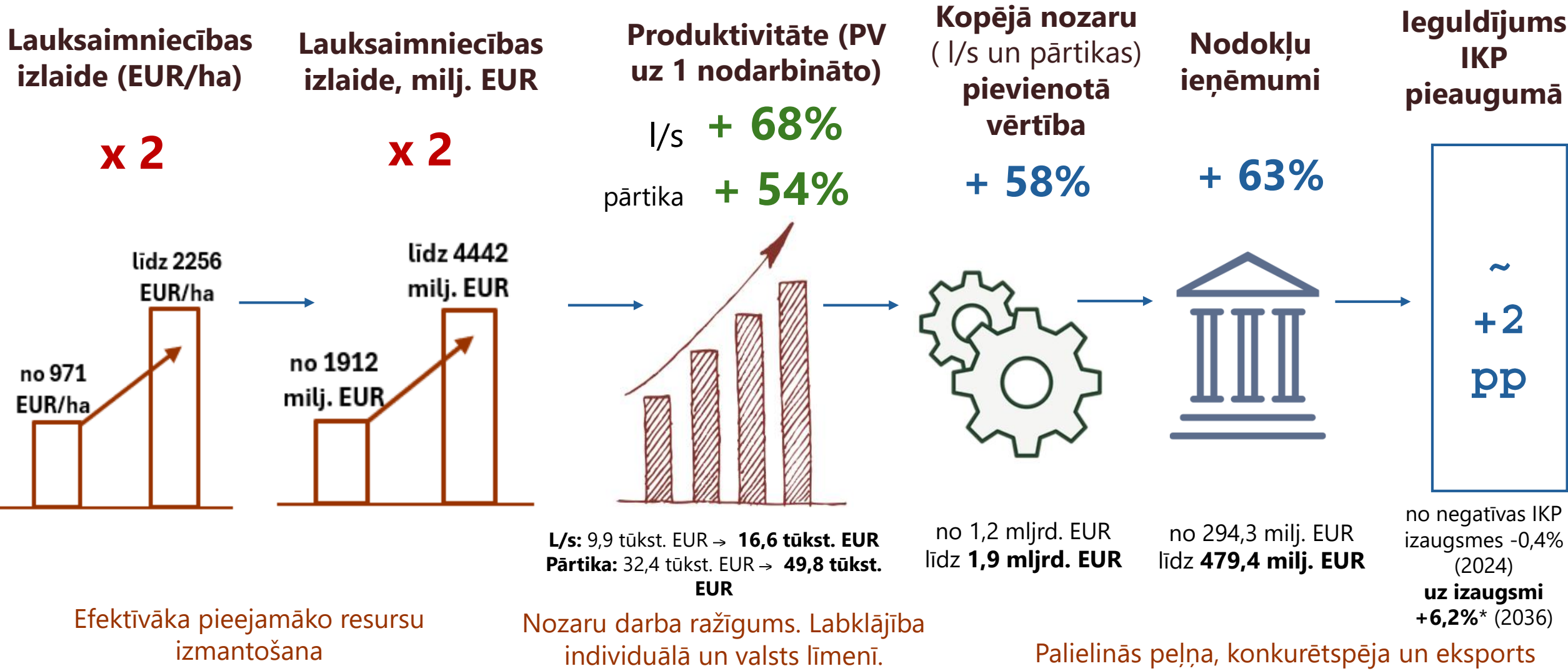
Pārējais NRP finansējums

- ✓ Uzturi un veido vidi – nav ražošanas (27 tūkst. mazās saimniecības)
- ✓ Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās
- ✓ Piesārņojuma mazināšana – ūdens, augsne, gaiss
- ✓ Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana – zālāji, meži



Mērķis palielināt nozares izlaidi un celt produktivitāti, rezultātā par 2 procentpunktiem palielinot IKP

Nozares izaugsmes devums valsts ekonomikai un budžetam



Avots: ZM pēc Eurostat, CSP, AREI, LB datiem

* - EM prognoze

Laika grafiks

2026



Sagatavošanās posms un nozaru stratēģiju izstrāde

NVO **darba uzsākšana** pie savām nozaru stratēģijām.

Ir **2 pilotprojekti** (aitkopības un putnkopības nozarēs).

Liellopu un **dārzeņu** audzētāju nozares izrādījušas interesi par stratēģiju izstrādi.

Graudu nozare sākusī organizēties.

MK iesniegts un apstiprināts Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026-2036

Galvenie **izaugsmes principi, risinājumi, sasniedzamie rezultātīvie rādītāji**, kā arī **sasaiste ar nozaru stratēģijām**, dati, minimālā datu kopa.

Nepieciešamās valsts, NVO, **lauksaimnieku, uzņēmumu rīcības** līdz 2028, lai ir gatavi jaunajam ES finanšu plānošanas periodam.

Nozaru stratēģiju apstiprināšana un no tām izrietošo izaugsmes instrumentu iestrāde Latvijas VRP

NVO **iesniedz savas nozaru stratēģijas** ZM un tās tiek **apstiprinātas** Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē.

Nozaru stratēģiju **sasaiste** ar izaugsmes instrumentiem.

Latvijas VRP projekta izstrāde un iesniegšana EK.

2027



MK noteikumu izstrāde un apstiprināšana atbilstoši MK apstiprinātajam plānam

Izstrādāti detalizēti MK noteikumi atbilstoši MK apstiprinātajam Izaugsmes plānam, t.sk. **sasaiste ar nozaru stratēģijās definētajām vajadzībām**.

2028-2034



Uzraudzība, dati, atbalsta piešķiršana

Atbalsta piešķiršana **saistīta ar nozaru stratēģiju** rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

Tiek vērtēta **atbalsta atdeve**.

Datos balstīta lēmumu pieņemšana.

Brīvprātīga atsevišķu finanšu un ražošanas datu ziņošana.

Regulāra **rezultatīvo rādītāju** progressa **uzraudzība**. Netiek sasniegti rezultātīvie rādītāji - nozares pārskata savas nozaru stratēģijas.

2035-2036



Rezultātu un sasniedzamo mērķu izvērtēšana

Nozaru stratēģijās definēto rezultatīvo rādītāju snieguma izvērtējums - **progress** un **problēmjaudājumi**.

Detalizēts **Izaugsmes plānā** definēto rezultatīvo rādītāju **snieguma izvērtējums**.

**Tas ir ļoti svarīgi – laiku palaikam.
Kļūt mazam, lai augtu liels.
*/Imants Ziedonis/***



Paldies par uzmanību!